

Sygn.akt III AUa 685/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar – Jarocka (spr.)

Sędziowie: SA Maryla Pannert

SO del. Marzanna Rogowska

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 października 2014 r. w B.

sprawy z odwołania (...) spółki jawnej w B.

przy udziale zainteresowanych: A. G., G. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie nieistnienia ubezpieczenia

na skutek apelacji (...) spółki jawnej w B. oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 lutego 2014 r. sygn. akt V U 818/13

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Białymstoku, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego za II instancję.

Sygn. akt III AUa 685/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 22 marca 2013 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) oraz na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 roku, nr 164, poz. 1027 ze zm.) w punkcie I stwierdził, iż(...)sp. j. w B. za okres od października 2008 roku do grudnia 2009 roku jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne z tytułu umowy zlecenia zawartej między G. D. i Agencją Handlową, której właścicielem jest A. G., a wykonywanej na rzecz własnego pracodawcy tj.(...)sp. j. W punkcie II decyzji organ rentowy stwierdził, że podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne za G. D. jako pracownika w miesiącach, w których osiągnął przychód z tytułu zawartej umowy zlecenia określa załącznik stanowiący integralną część decyzji.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła (...)sp. j. w B., wskazując na naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że ma on

zastosowanie, pomimo, że ubezpieczony w ramach umowy zlecenia zawartej z A. G. wykonywał pracę na jego rzecz i pod jego kierownictwem, a nie na rzecz odwołującego. Odwołujący wskazał również, iż to nie pracodawca jest płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne za osobę wykonującą na rzecz pracodawcy czynności na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z inną osobą niż pracodawca. Skarżący zarzucił również naruszenie szeregu innych przepisów prawa materialnego tj. art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 1, art. 17 ust. 1 w zw. z art. 4 pkt 2 lit i innych przepisów wyżej wymienionej ustawy. Podkreślił również naruszenie przepisów art. 81 ust. 1, art. 85 ust. 1 i 4, art. 109 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Odwołujący zarzucił także naruszenie szeregu przepisów w zakresie postępowania dowodowego poprzez błędne ustalenie stanu faktycznego oraz naruszenie przepisów Konstytucji.

Wskazując na powyższe zarzuty, odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i orzeczenie, że za sporny okres nie był płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne G. D. z tytułu umowy zlecenia zawartej pomiędzy nim, a (...), należąca do A. G., a w związku z tym podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i ubezpieczenie zdrowotne za G. D. jako pracownika, za ten okres nie ulega zmianie.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy w Białymstoku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 17 lutego 2014 roku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż (...) spółka jawna nie jest płatnikiem składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne G. D. za grudzień 2009 roku (pkt I), oddalił odwołanie w pozostałej części (pkt II) oraz zasądził od (...) spółki jawnej w B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III).

Sąd Okręgowy ustalił, iż poza sporem pozostawało, iż w dniu 1 grudnia 2003 roku pomiędzy (...) sp. j., a firmą Agencja Handlowa (...), której właścicielem był A. G. zawarta została umowa agencyjna (na czas nieokreślony). Na mocy § 1 umowy agent (firma (...)) zobowiązał się do wykonywania czynności na rzecz i w imieniu (...) sp. j. Czynności te, zgodnie z § 2 umowy obejmować miały w szczególności: prowadzenie hurtowni mięsa, drobiu, i wędlin, dbałość o estetyczny i zgodny z wymogami przepisów prawa wygląd hali, biur i otoczenia. Zgodnie z § 1 załącznika nr 1 do umowy, (...) sp. j. udzieliła agentowi pełnomocnictwa do wykonywania czynności określonych w § 1 umowy, w zakresie których był on upoważniony m.in. do korzystania z rzeczy stanowiących własność (...) sp. j. oraz rzeczy do których (...) sp. j. posiadała inny tytuł prawny w ramach prowadzonej hurtowni. W celu prawidłowego wykonywania przez agenta postanowień umowy w § 3 pkt 4 przyznano mu prawo zatrudniania osób na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia do wykonywania obsługi technicznej lub innej. Osobom tym agent mógł udzielać pełnomocnictwa w granicach swojego umocowania.

Z dalszych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że G. D. zatrudniony był na podstawie umowy o pracę w (...) sp. j. w B.. Spółka (...) prowadzi działalność w zakresie sprzedaży hurtowej mięsa i wyrobów z mięsa w szeregu placówek, w tym w Ł. przy ul. (...), gdzie swoje obowiązki pracownicze wykonywał ubezpieczony. Sąd I instancji ustalił również, iż ubezpieczony G. D. zawarł z Agencją Handlową (...), będącą agentem (...) sp. j. cywilnoprawną umowę zlecenia. Na mocy przedmiotowej umowy zleceniodawca (agent) powierzył, a zleceniobiorca (pracownik spółki (...)) zobowiązał się do pracy na stanowisku wskazanym ustnie przez zleceniodawcę.

Sąd I instancji wskazał, że istotę sporu stanowiła kwestia objęcia G. D. obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym w okresie wskazanym w zaskarżonej decyzji w związku z czynnościami, jakie faktycznie wykonywał na podstawie umowy zlecenia zawartej z Agencją Handlową (...) oraz określenie tego na czyją rzecz ta praca była wykonywana, a w rezultacie określenia płatnika składek na w/w ubezpieczenie.

W ocenie Sądu I instancji Zakład Ubezpieczeń Społecznych w zaskarżonej decyzji zasadnie przyjął, że (...) sp. j. za sporny okres jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne z tytułu umowy zlecenia zawartej między G. D. i Agencją Handlową (...), a wykonywanej w rzeczywistości na rzecz własnego pracodawcy tj. (...) sp. j. prawidłowo uznając, iż ubezpieczony z tytułu wymienionej

wyżej umowy cywilnoprawnej był w rzeczywistości pracownikiem spółki (...) w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy dokonał wykładni art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd wskazał, że definicja pracownika w prawie ubezpieczeń społecznych zawarta w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest definicją szerszą, niż pojęcie pracownika obowiązujące na gruncie prawa pracy. W kontekście przytoczonej definicji art. 8 ust. 2a w/w ustawy Sąd I instancji podał, że ustawodawca wprowadził regułę, iż umowa zlecenia zawarta z własnym pracownikiem podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu, tak jak umowa o pracę. Jeśli została ona zawarta wprawdzie nie z własnym pracodawcą, ale jeśli w ramach takiej umowy wykonywana jest praca na rzecz pracodawcy, z którym osoba wykonująca umowę zlecenia pozostaje w stosunku pracy, należy odprowadzać od niej składki na ubezpieczenia na takich samych zasadach jak w przypadku umowy o pracę. Powyższy przepis akcentuje zatem, że status pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych wyznacza w istocie nie tylko podstawa nawiązania więzi prawnej między pracownikiem, a pracodawcą, ale również fakt świadczenia pracy, rzeczywistego wykonywania obowiązków pracowniczych. Sąd Okręgowy podkreślił, że opisana wyżej wykładnia przepisu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych znajduje pełne uzasadnienie w judykaturze, a w szczególności w rozstrzygnięciach Sądu Najwyższego. W uzasadnieniu uchwały z dnia 2 września 2009 roku, wydanej w sprawie II UZP 6/09 Sąd Najwyższy w sposób nie budzący wątpliwości wskazał, iż o świadczeniu pracy na rzecz własnego pracodawcy (na podstawie umowy zawartej z innym podmiotem) świadczy uzyskanie przez pracodawcę rezultatu tej pracy.

Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe na okoliczność ustalenia tego, czy G. D. z tytułu wyżej wymienionej umowy cywilnoprawnej był w rzeczywistości pracownikiem spółki (...) w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Z wyjaśnień zainteresowanego A. G., wynikało, iż zawarł z ubezpieczonym umowę zlecenia o pracę w dni wolne od pracy. Na podstawie tego zlecenia ubezpieczony wykonywał czynności polegające na wykonywaniu prac na terenie magazynu i przed hurtownią. Wymienione prace ubezpieczony wykonywał w soboty.

W ocenie Sądu Okręgowego, wyjaśnienia A. G., J. Ż., M. P. nie pozostawiają wątpliwości, iż czynności wykonywane na rzecz agenta spółki (...) były w rzeczywistości pracą na jej rzecz - świadczy o tym przede wszystkim fakt, iż były wykonywane w magazynie, hurtowni należącym do tej właśnie spółki. Nie może tego zmienić istnienie ogniwa pośredniego w postaci umowy agencyjnej czy też fakt, że A. G. wypłacał wynagrodzenie za pracę wykonywaną w sobotę.

Z uwagi na treść powyższych zeznań Sąd nie podzielił zarzutów odwołującej się spółki, iż czynności określone umową zlecenia ubezpieczony wykonywał na rzecz firmy (...). Wprawdzie formalnie to w/w firma była związana umową agencyjną z (...)sp. j. i zobowiązana do świadczenia usług w określonym postanowieniami umowy agencyjnej zakresie, lecz czynności objęte przedmiotem umowy zlecenia były realizowane przez ubezpieczonego, który był związany stosunkiem pracy z (...)sp.j.

Sąd Okręgowy uznał, że w związku z tym, iż ubezpieczony w ramach wiążącej go z agentem umowy cywilnoprawnej świadczył usługi na rzecz swego pracodawcy, należało go traktować jako pracownika w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Tym samym zasadnie został on objęty obowiązkowym ubezpieczeniem na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1 w/w ustawy.

Sąd I instancji wskazał, że umowa zlecenia zawarta między Agencją Handlową (...) a G. D. stanowi tytuł ubezpieczeniowy, zaś przychody uzyskane przez niego w związku z wykonywaniem usług w oparciu o tą umowę podlegają oskładkowaniu na zasadach dotyczących pracowników. W związku z tym osoba ta podlega obowiązkowi zgłoszenia do wymienionych ubezpieczeń społecznych. Obowiązek ten obciąża płatnika składek (art. 36 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), czyli pracodawcę, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy zlecenia zawartej z osobą trzecią (tak też Sąd Najwyższy w uzasadnieniu przytoczonej wyżej uchwały wydanej w sprawie II UZP 6/09).

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie podlegało uwzględnieniu jedynie w zakresie istnienia obowiązku zapłaty składki za miesiąc grudzień 2009 r. Z uzasadnienia zaskarżonej decyzji wynika bowiem, że G. D. był pracownikiem (...)sp. j. do końca listopada 2009 r. Stąd Sąd pierwszej instancji uznał, że (...)sp. j. nie jest płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne G. D. za grudzień 2009r.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy jak w pkt I i II sentencji wyroku orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. Zaś o kosztach zastępstwa procesowego (pkt III sentencji wyroku) orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 490 ze zm.).

AL (...) Centrum (...) sp. j. w B. zaskarżyła powyższy wyrok w części, tj. w pkt II, w którym Sąd I instancji oddalił odwołanie w pozostałej części, zarzucając mu:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego:

1) art. 8 ust 2a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych

– zwanej dalej ustawą – poprzez jego błędne zastosowanie, pomimo, że ubezpieczony w ramach umowy zlecenia zawartej ze zleceniodawcą A. G.(...)wykonywał pracę na jego rzecz i pod jego kierownictwem, podlegające jego bieżącym poleceniom, a nie na rzecz odwołującego, jako swojego pracodawcy,

2) art. 8 ust. 2a ustawy – poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, iż definiuje on płatnika składek na ubezpieczenie społeczne za osobę wykonującą pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli zawarła ją z osobą trzecią i w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy, pomimo iż definicja legalna płatnika zawarta jest w art. 4 pkt 2 lit. a) - za), a rola tego przepisu sprowadza się jedynie do objęcia takiej osoby, która świadczy pracę w ramach umowy zlecenia na rzecz pracodawcy, ubezpieczeniami społecznymi w zakresie właściwym dla osoby pozostającej w stosunku pracy,

3) art. 4 pkt 2 lit. a ustawy – poprzez jego pominięcie, podczas gdy z jego treści jednoznacznie wynika, że płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne za osobę wykonującą umowę zlecenia jest podmiot pozostający z nią w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniem, tj. zleceniodawca, gdyż podstawową cechą podmiotu będącego płatnikiem wynikającą z definicji zawartej w tym przepisie jest pozostawanie w określonym stosunku prawnym z osobą objętą ubezpieczeniami społecznymi,

4) art. 17 ust. 1 ustawy oraz art. 17 ust. 2 ustawy w zw. z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy – poprzez ich pominięcie i przyjęcie, że podmiotem zobowiązanym do obliczenia, w tym także części składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe finansowane przez ubezpieczonego, potrącenia ich ze środków ubezpieczonego a następnie przekazania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wraz z częścią finansowaną przez płatnika, za zleceniobiorcę może być podmiot trzeci, tj. podmiot nie pozostający z ubezpieczonym w stosunku prawnym uzasadniającym wypłatę wynagrodzenia i objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi, a zatem podmiot inny niż zleceniodawca,

5) art. 17 ust. 1 ustawy w zw. z art. 4 pkt 2 lit. a w związku z a art. 8 ust. 2a ustawy - poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że:

- art. 8 ust. 2a ustawy wyłącza stosowanie art. 17 ust. 1 ustawy w zw. z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy i wprowadza wyjątek od ogólnej reguły, iż płatnikiem składek jest podmiot pozostający w więzi prawnej z ubezpieczonym, a zatem de facto wprowadza zwolnienie zleceniodawcy z obowiązków płatnika składek, w tym naliczania, odprowadzania i ponoszenia kosztów składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne pomimo, iż rola przepisu art. 8 ust. 2a ustawy sprowadza się wyłącznie do przywrócenia obowiązku opłacania składek za osobę uznaną w rozumieniu tego przepisu za pracownika,

- art. 8 ust. 2a ustawy niweczy istniejący pomiędzy zleceniodawcą a zleceniobiorcą stosunek prawny uzasadniający objęcie ubezpieczeniem społecznym i zdrowotnym i nakazuje traktować go jako nieistniejący,

6) art. 734 i nast. k.c. w związku z art. 8 ust. 2a ustawy – poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, wbrew dyspozycji art. 734 i nast. k.c., że dla celów ubezpieczeń społecznych podmiot gospodarczy zawierający umowę zlecenia z osobą fizyczną nie korzysta z rezultatów pracy, nie osiąga korzyści ekonomicznych i nie jest finalnym odbiorcą zlecenia, jeżeli zleceniobiorca jest pracownikiem podmiotu, z którym Zleceniodawca zawarł umowę współpracy lub inną,

7) art. 18 ust. 1 ustawy w zw. z art. 18 ust. 1a ustawy w zw. z art. 8 ust. 2a ustawy oraz art. 4 pkt 2 lit a ustawy oraz art. 17 ust 1 ustawy oraz art. 4 pkt 9 ustawy poprzez ich błędne zastosowanie i uznanie, że w podstawie wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne pracownika pracodawca ma obowiązek uwzględnić jego przychód z tytułu zlecenia zawartej z osobą trzecią jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje on pracę na rzecz pracodawcy, pomimo iż tego rodzaju przychód nie został przez pracodawcę wypłacony, ani postawiony do dyspozycji pracownika i pracodawca nie jest stroną umowy cywilnoprawnej,

8) art. 6 ust. 1 pkt 1 i 4 w zw. z art. 9 ust. 1 ustawy poprzez ich pominięcie i przyjęcie, że pomimo, iż wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia stanowi odrębny od stosunku pracy obowiązkowy tytuł do ubezpieczeń społecznych, to osoba wykonująca pracę na rzecz pracodawcy na podstawie umowy zlecenia zawartej z osobą trzecią podlega ubezpieczeniu z tytułu stosunku pracy, nie zaś umowy zlecenia, a w związku z tym o obowiązku podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego w przypadku zbiegu tytułów nie rozstrzyga art. 9 ust. 1 ustawy, pomimo, iż literalne brzmienie przepisu wskazuje wprost na podleganie w takim przypadku obowiązkowym ubezpieczeniom z obu tytułów, tj. z tytułu stosunku pracy oraz umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy,

9) art. 16 ust. 1 pkt 4, ust. 1b oraz ust. 2 ustawy - poprzez ich pominięcie i w związku z tym przyjęcie, że zleceniobiorcy wykonujący w ramach umowy zlecenia zawartej z osobą trzecią pracę na rzecz swojego pracodawcy, nie finansują z własnych środków swoich części składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe, ponieważ w sytuacji uznania za płatnika pracodawcy (w miejsce zleceniodawcy) nie istnieje wypłacony lub postawiony do dyspozycji ubezpieczonego przychód, z którego pracodawca miałby faktyczną i prawną możliwość potrącenia należnych od ubezpieczonego składek,

10) art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy w zw. z art. 22 § 1⁽¹⁾ kodeksu pracy – poprzez ich pominięcie i w związku z tym przyjęcie, że ubezpieczony w ramach umowy zlecenia zawartej z A. G. (...) wykonywał pracę na rzecz odwołującego i był jego pracownikiem, w sytuacji gdy ubezpieczony był pracownikiem podmiotu, z którym pozostawał w stosunku prawnym tj. A. G. (...) i na podstawie zawartej umowy świadczył pracę na jego rzecz i pod jego kierownictwem, w miejscu i czasie przez niego wskazanym, podlegając jego bieżącym poleceniom w zakresie czynności, które wynikały z treści zawartej umowy,

11) art. 85 ust. 1 i 4 ustawy o świadczeniach zdrowotnych poprzez ich pominięcie i przyjęcie, że płatnikiem składek na ubezpieczenie zdrowotne za osobę uznaną za pracownika w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy jest pracodawca, na rzecz którego wykonuje on pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej osobą trzecią, pomimo, iż treść przepisu stanowi wprost, że pracodawca jako płatnik oblicza, pobiera z dochodu ubezpieczonego i odprowadza „za osobę pozostającą w stosunku pracy”, zaś za osobę wykonującą pracę na podstawie umowy zlecenia, umowy agencyjnej lub innej umowy o świadczenie usług oraz za osobę z nią współpracującą składkę jako płatnik oblicza, pobiera z dochodu ubezpieczonego i odprowadza zamawiający, z zastrzeżeniem art. 86 ust. 1 pkt 13a ustawy,

12) art. 109 ust. 1 ustawy o świadczeniach zdrowotnych poprzez jego pominięcie i uznanie za prawidłowe wydanie decyzji przez organ rentowy w zakresie objęcia ubezpieczonego ubezpieczeniem zdrowotnym u odwołującego z tytułu zlecenia zawartego z podmiotem trzecim, pomimo iż wyłączne kompetencje do wydania indywidualnej decyzji w

zakresie objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym należą do Narodowego Funduszu Zdrowia, gdyż czym innym jest kwestia objęcia ubezpieczeniem, a czym innym realizacja obowiązku płacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne,

13) art. 68 pkt 1 lit. c) ustawy w zw. z art. 109 ust. 1 ustawy o świadczeniach zdrowotnych poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie za prawidłowe wymierzenie przez organ rentowy składki na ubezpieczenie zdrowotne bez uprzedniej decyzji Narodowego Funduszu Zdrowia o objęciu ubezpieczonego ubezpieczeniem zdrowotnym.

II. naruszenie przepisów prawa procesowego:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie ustaleń faktycznych sprzecznych z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym i ustalenie, że:

1) fakt, iż Agencja Handlowa (...), będąca agentem (...)sp. j. zawarła z ubezpieczonym cywilnoprawną umowę zlecenia, na mocy której powierzyła, a zleceniobiorca (pracownik spółki (...)) zobowiązał się do pracy na stanowisku wskazanym ustnie przez zleceniodawcę nie był objęty sporem, pomimo iż już organ rentowy w swojej decyzji wskazywał na pracowniczy charakter tego zatrudnienia i co zostało również w odwołaniu wskazane przez odwołującego,

2) czynności były wykonywane przez ubezpieczonego na rzecz odwołującego, pomimo iż z treści umowy zawartej pomiędzy ubezpieczonym, a zleceniodawcą, zeznań świadka oraz ubezpieczonego i zainteresowanego A. G. wyraźnie wynika, że to A. G. (...)był beneficjentem czynności wykonywanych przez ubezpieczonego, a ubezpieczony podlegał jego bieżącym poleceniom i kierownictwu,

2. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie wbrew zasadom logicznego rozumowania że:

1) istotę sporu stanowiła kwestia objęcia ubezpieczonego obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym w związku z czynnościami (pracą), jakie faktycznie wykonywał na podstawie umowy zlecenia zawartej z Agencją Handlową (...) oraz określenie tego na czyją rzecz ta praca była wykonywana, a w rezultacie określenie płatnika składek na w/w ubezpieczenie, pomimo iż rezultatem rozstrzygnięcia kwestii objęcia ubezpieczonego ubezpieczeniem społecznym nie jest określenie płatnika składek,

2) umowa zlecenia zawarta między A. G. (...)a ubezpieczonym stanowi tytuł ubezpieczeniowy, zaś przychody uzyskane przez niego w związku z wykonywaniem usług w oparciu o tę umowę podlegają oskładkowaniu na zasadach dotyczących pracowników. W związku z tym osoba ta podlega obowiązkowi zgłoszenia do wymienionych ubezpieczeń społecznych, a obowiązek ten obciąża płatnika składek (art. 36 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), czyli pracodawcę, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy zlecenia zawartej z osobą trzecią, pomimo iż pracownik ten został już zgłoszony do ubezpieczeń z tytułu stosunku pracy u tego płatnika,

3) odwołujący jest płatnikiem składek za ubezpieczenia społeczne oraz zdrowotne z tytułu umowy zlecenia zawartej między ubezpieczonym i Agencją Handlową (...), a wykonywanej w rzeczywistości na rzecz własnego pracodawcy prawidłowo uznając, iż ubezpieczony z tytułu tej umowy cywilnoprawnej był w rzeczywistości pracownikiem (...)w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy, pomimo iż to zleceniodawca pozostawał ze zleceniobiorcą w stosunku prawnym stanowiącym tytuł do ubezpieczeń społecznych i to zleceniobiorca od zleceniodawcy uzyskiwał przychód z tytułu tego właśnie stosunku prawnego stanowiący podstawę wymiaru składki, z którego nie tylko płatnik ale i ubezpieczony był obowiązany współfinansować składkę na ubezpieczenia emerytalno-rentowe,

4) o świadczeniu pracy na rzecz własnego pracodawcy (na podstawie umowy zawartej z osobą trzecią) świadczy uzyskanie przez pracodawcę rezultatu tej pracy i choć sama treść umowy zlecenia zawartej pomiędzy ubezpieczonym, a Agencją Handlową (...) nie pozwala na ustalenie, kto w rzeczywistości skorzystał z rezultatów jego pracy, to wyniki postępowania dowodowego nie pozostawiają wątpliwości, że czynności wykonywane przez ubezpieczonego na podstawie umowy zlecenia były w rzeczywistości pracą wykonywaną na rzecz odwołującego, a kluczowe znaczenie dla tej oceny ma fakt, iż były one wykonywane w magazynie i na terenie należącym do (...) s. j.

III. naruszenie przepisów Konstytucji:

- 1) naruszenie art. 2 i art. 65 oraz art. 32 Konstytucji RP poprzez wykładnię art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w sposób naruszający zasadę demokratycznego państwa prawnego (w tym zasadę proporcjonalności oraz zasadę poprawnej legislacji) oraz zasadę wolności pracy,
- 2) naruszenie art. 8 Konstytucji RP poprzez przyjęcie, że ratio legis przepisu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych może legalizować jego sprzeczność z Konstytucją,
- 3) naruszenie art. 84 Konstytucji RP poprzez domniemywanie - na podstawie nieprecyzyjnie sformułowanego przepisu prawa: art. 8 ust 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 4 pkt 2, art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - istnienia ciężarów publicznoprawnych, które nie są w ustawie przewidziane.

Wskazując na powyższe zarzuty apelacji skarżąca spółka wnosila o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku w części, tj. w zakresie pkt II wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy w ten sposób, że odwołujący za okres od października 2008 r. do listopada 2009 r. nie był płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za G. D. z tytułu umowy zlecenia zawartej pomiędzy nim a Agencją Handlową wł. A. G., a w związku z tym podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne u ubezpieczenie zdrowotne G. D. jako pracownika powoda, za ten okres nie ulega zmianie,
- 2) zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz odwołującego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje ewentualnie
- 3) uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. zaskarżył powyższy wyrok w części, tj. w zakresie pkt I, zarzucając mu naruszenie:

- przepisów prawa materialnego art. 41 ust. 1 i 2, art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 w zw. z art. 4 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998 roku, Nr 161, poz. 1106 ze zm.) poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji przyjęcie przez Sąd, że(...)sp. j. nie jest płatnikiem składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za miesiąc grudzień 2009 r. z tytułu umowy zlecenia zawartej przez G. D. z A. G. a tym samym przyjęcie, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za dany miesiąc stanowi przychód należny pracownikowi z tytułu zatrudnienia w ty miesiącu w ramach stosunku pracy, a nie wypłacony lub pozostawiony do dyspozycji pracownika w danym miesiącu, w którym został wypłacony bez względu na to, jakiego okresu dotyczy;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd sprzecznych ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegających na przyjęciu, iż w grudniu 2009 r. zainteresowany nie otrzymywał wynagrodzenia za miesiąc listopad 2009 r. z tytułu zatrudnienia w (...)Sp. j., a co za tym idzie za ten miesiąc nie odprowadzono należnych składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy domagał się zmiany wyroku w zaskarżonej części i w tym zakresie oddalenia odwołania od decyzji ZUS oraz zasądzenia od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Niezależnie od podniesionych przez obu skarżących zarzutów apelacyjnych, zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu, postępowanie zniesieniu, a sprawa przekazaniu Sądowi Okręgowemu w Białymstoku V Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania, bowiem zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie wystąpiła nieważność postępowania, polegająca na pozbawieniu możliwości obrony praw zainteresowanego G. D. (art. 379 pkt 5 k.p.c.), gdyż nie został mu doręczony odpis odwołania oraz nie był on prawidłowo zawiadomiony o toczącym się postępowaniu z odwołania (...)sp. j. w B..

Procesowy status G. D. wynika wprost z treści art. 477¹¹ § 1 k.p.c. Zgodnie z jego treścią w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych stronami są ubezpieczony, inna osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, organ rentowy i zainteresowany. Przedmiot niniejszego postępowania nie pozostawia żadnych wątpliwości, iż G. D. legitymuje się w przedmiotowej sprawie statusem ubezpieczonego, a tym samym zgodnie z art. 477¹¹ k.p.c. jest stroną postępowania. Z tej racji przysługują mu w przedmiotowym postępowaniu stosowne uprawnienia procesowe, w tym w szczególności prawo do otrzymania odpisu pisma inicjującego postępowanie jak też zawarte w art. 149 § 2 k.p.c. prawo zawiadomienia o terminie posiedzenia jawnego przez wezwanie lub ogłoszenie podczas posiedzenia.

Analiza akt sprawy wskazuje, że Sąd Okręgowy w przedmiotowej sprawie pierwsze wezwanie do osobistego stawiennictwa na rozprawę w dniu 11 października 2013 r. wysłał ubezpieczonemu na adres domowy ul. (...), (...)-(...) Ł.. Powyższe wezwanie mimo podwójnego awizowania wróciło z adnotacją, że przesyłka nie została podjęta w terminie. (k. 65). Kolejne wezwanie zostały wysłane na dwa adresy: domowy jak wcześniej oraz na adres strony odwołującej. Zawiadomienie wysłane na adres domowy w Ł. nie zostało odebrane przez zainteresowanego (k. 76). Natomiast przesyłkę zaadresowaną na adres ul. (...) w P. odebrała w dniu 16 października 2013 r. żona zainteresowanego A. D. (k.74). W efekcie powyższego, A. D. pismem z dnia 17 października 2013 r. poinformowała Sąd Okręgowy, że G. D. aktualnie nie przebywa pod adresem ul. (...), (...)-(...) Ł., gdyż pracuje poza granicami kraju i nie jest jej znany termin jego przyjazdu. Jednocześnie wraz z powyższym pismem zwróciła odebraną do męża przesyłkę sądową (k. 70). Pomimo tej okoliczności kolejne zawiadomienie o terminie rozprawy zostało ponownie wysłane na adres w Ł.. Jak wynika z akt sprawy również nie zostało odebrane przez ubezpieczonego, gdyż przesyłka wróciła z adnotacją „nie podjęto w terminie” (k. 89). W rezultacie Sąd I instancji prowadził postępowanie pomimo, że żadne zawiadomienie skierowane do G. D. nie zostało mu skutecznie doręczone w niniejszym postępowaniu.

Przepisy kodeksu postępowania cywilnego dopuszczają zastępcze doręczenie pism, opierające się na domniemaniu, że pismo doszło do rąk adresata. Szczególna ostrożność powinna być zachowana przy pierwszym doręczaniu pisma stronie, gdyż dokonanie pod wadliwym adresem, pozbawia go bowiem możliwości obrony. Podkreślić należy, że w realiach niniejszej sprawy nie miał zastosowania przepis art. 136 § 1 k.p.c. Stosownie do jego treści strony i ich przedstawiciele mają obowiązek zawiadamiać sąd o każdej zmianie swego zamieszkania. Paragraf § 2 cytowanego przepisu wskazuje, że w razie zaniedbania tego obowiązku pismo sądowe pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia, chyba że nowy adres jest sądowi znany. O powyższym obowiązku i skutkach jego niedopełnienia sąd powinien pouczyć stronę przy pierwszym doręczeniu. Podstawą pozostawienia przesyłki w aktach ze skutkiem doręczenia jest, uprzednie pouczenie o obowiązku zawiadamiania sądu o każdej zmianie adresu zamieszkania. Żadne pismo nie zostało skutecznie doręczone zainteresowanemu G. D. w niniejszym postępowaniu. Stąd też Sąd pierwszej instancji nie miał możliwości pouczyć go o skutkach zaniedbania w zakresie zawiadamiania o zmianie miejsca zamieszkania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy błędnie uznał, że wysłane zawiadomienia o terminie rozprawy zostały skutecznie doręczone G. D.. W świetle powyższego uznać należy, że żadne okoliczności nie wskazywały, że G. D. został skutecznie zawiadomiony o toczącym się postępowaniu. Wprost przeciwnie treść pisma żony zainteresowanego świadczyła o tym, że nie przebywa on pod adresem domowym w Ł.. Natomiast pismo sporządzone

przez żonę zainteresowanego wskazuje jednoznacznie, że odebrane przez nią zawiadomienie nie zostało przekazane ubezpieczonemu.

Zatem w sprawie wystąpiła przesłanka nieważności postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c. - strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Wskazać należy, że z nieważnością postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony jej praw mamy do czynienia wówczas, gdy na skutek wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, strona faktycznie nie mogła uczestniczyć w całym postępowaniu lub jego istotnej części, lub gdy pozbawiono ją możliwości podejmowania lub też niepodjęwania czynności procesowych zmierzających do ochrony jej sfery prawnej (wyrok Sądu Najwyższego z 27 listopada 2013 r. w sprawie V CSK 544/12, LEX nr 1438426). Należy dodać, że dla uznania nieważności nie ma znaczenia fakt, czy owa wadliwość miała wpływ na treść wyroku (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2000 r. III CKN 416/98 OSNC 2000/12 poz. 220).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, brak skutecznego doręczenia zawiadomień G. D. stanowi uchybienie procesowe, którego skutkiem jest pozbawienie uczestnika możliwości obrony jego praw i w konsekwencji nieważność postępowania. Należy zaznaczyć, że brak doręczenia zainteresowanemu pierwszego pisma procesowego jak również przeprowadzenie postępowania, a następnie wydanie wyroku, pomimo, że G. D. nie został prawidłowo zawiadomiony o terminach rozpraw i w istocie nie ma wiadomości o toczącej się sprawie. Zatem ubezpieczony nie miał możliwości uczestniczenia w procesie jako jego strona postępowania, od samego jego początku, a co za tym idzie, został pozbawiony przysługujących mu uprawnień.

Okoliczność ta skutkowała zatem koniecznością uchylecia zaskarżonego wyroku, zniesienia postępowania przed Sądem Okręgowym w Białymstoku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania.

Reasumując, przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy powinien ustalić aktualny adres zamieszkania zainteresowanego G. D., w tym celu powinien wezwać żonę zainteresowanego A. D. do wskazania aktualnego miejsca pobytu ubezpieczonego. Następnie Sąd pierwszej instancji powinien doręczyć mu odpis odwołania oraz zawiadomić go o toczącym się postępowaniu sądowym i dopiero przy udziale zainteresowanego rozpoznać odwołanie (...)sp. j. w B. od zaskarżonej decyzji, przeprowadzając postępowanie dowodowe w niezbędnym zakresie. W razie niemożności ustalenia aktualnego miejsca pobytu zainteresowanego i o ile zajdą przesłanki z art. 144 k.p.c., Sąd pierwszej instancji powinien ustanowić zainteresowanemu kuratora.

Dodać też trzeba, że ustalenia faktyczne poczynione w warunkach nieważności i prawidłowości innych czynności procesowych przeprowadzonych w nieważnym postępowaniu pozbawione są znaczenia, ponieważ wada, jaką dotknięte zostało całe postępowanie, wyłącza możliwość podejmowania jakichkolwiek rozważań w oparciu o jego wyniki (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 lutego 2010r., I CSK 272/09, LEX nr 583724). Z uwagi na stwierdzoną nieważność postępowania przed Sądem I instancji bezprzedmiotowa okazała się ocena zasadności zawartych w apelacji zarzutów kwestionujących poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne jak i dokonane przez ten Sąd rozważania prawne.

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny orzekł, na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c., jak w sentencji wyroku.